

BRENNTORVPRODUKSJONEN I 1943.

Resultatet av årets brenntorvproduksjon er imøtesett med ganske stor interesse. Det er klart at jo lenger krigen varer, desto vanskeligere blir det å skaffe det som skal til for å holde produksjonen ved like, eventuelt å øke den ytterligere. I 1943 er det først og fremst arbeidskraften som har vært minimumsfaktoren. Transportvanskeligheter har også spilt inn, men har stort sett latt seg overvinne. Det samme gjelder i det store og hele vanskeligheter med maskin- og materialanskaffelser. Derimot har noen få maskintorvanlegg ikke kunne drive på grunn av mangel på brenseloljer. Vi skal komme tilbake til disse ting senere i artikkelen.

Det norske myrselskap har også i år utarbeidet statistikk over årets brenntorvproduksjon. Materialinnsamlingen er foretatt på samme måte som de nærmest foregående år. For fylkene vest- og nordpå, hvor brenntorvproduksjon er alminnelig også under normale forhold, har forsynings- eller brenselnemndene avgitt produksjonsoppgaver i forhold til normal brenntorvproduksjon innen vedkommende fylker. For Finnmarks vedkommende er det Statens torvmestre som avgir oppgavene på grunnlag av torvtilsynsmennenes innberetninger. For så vidt vites samtlige maskintorvanlegg, og dessuten for nyere stikkortorvanlegg som produserer torv for salg, har myrselskapet innhentet detaljerte oppgaver direkte fra produsentene. Bortsett fra noen eldre maskintorvanlegg i de østlandske almenninger og noen få fabrikker for øvrig er det såkalte «kriseanlegg» som kommer inn under denne detaljerte statistikk.

I tabell 1 er gitt en fylkesvis og samlet oversikt over resultatet av årets brenntorvproduksjon. I hele landet ble det i 1943 produsert 2,091,200 m³ brenntorv. Den normale brenntorvproduksjon er beregnet til 1,461,700 m³. Etter dette ligger årets produksjon 629,500 m³ eller 43,1 % over et normalårs. Sett i forhold til resultatet av fjorårets brenntorvproduksjon er det en øking på 62,575 m³ eller 3,1 %.

Av oppgavene for de enkelte fylker går fram at det er Nordland som leder når det gjelder samlet brenntorvproduksjon. Det har her vært atskillig øking sett i forhold til foregående års produksjon. Som en god nr. 2 kommer Rogaland, hvor årets samlede brenntorvproduksjon antas å ligge på samme høyde som fjorårets. Sør-Trøndelag har også en betydelig produksjon av brenntorv, også her er den antatt å være av samme størrelse som i 1942. Troms fylke, som også ligger godt an, har klart å øke produksjonen en del i år. For øvrig er det mindre øking i en rekke fylker sammenlignet med 1942, mens produksjonen i Finnmark og Møre og Romsdal fylker er gått atskillig tilbake. Mindre tilbakegang har det vært i Nord-Trøndelag og Telemark fylker.

I tabell 1 er også tatt inn oppgaver over årets produksjon av maskintorv. I alt er det produsert 170,400 m³ i 1943. Dette er en øking fra i fjor på 1345 m³. Hedmark fylke har klart å øke maskintorvproduksjonen ca. 6000 m³, og en rekke andre fylker er også gått en del fram. Derimot er maskintorvproduksjonen i Rogaland gått tilbake med ca. 12,000 m³, slik at det samlede resultat for maskintorvproduksjonens vedkommende, som foran vist, praktisk talt blir det samme som fjorårets. Sammenlignet med normal maskintorvproduksjon er det derimot en framgang på i alt ca. 150,000 m³.

I tabell 1 er dessuten tatt inn oppgaver over den normale brenntorvproduksjon og det statistiske grunnlag som oppgavene over denne bygger på.

Resultatet av de detaljerte undersøkelser som myrselskapet har foretatt vedkommende årets maskintorvproduksjon og produksjon av stikktorv ved de såkalte «kriseanlegg» er meddelt i tabellene 2 og 3. Den samlede maskintorvproduksjon (inklusive torvbriketter) er som før nevnt, 170,400 m³. Av stikktorv ved forannevnte anlegg er produsert i alt 39,600 m³. Tilsammen blir dette 210,000 m³. Tallene betegner en framgang på 1345 m³ maskintorv og en tilbakegang på 8240 m³ stikktorv, eller en samlet tilbakegang ved disse anlegg på 6895 m³. Som vi ser er det stikktorvproduksjon ved «kriseanleggene» som har sviktet. Årsaken er først og fremst mangel på arbeidskraft, enkelte produsenter angir dessuten at prisene på stikktorven i 1942 lå så lavt at det ikke svarte seg å produsere torv for salg, og flere bedrifter satte derfor ikke produksjon i gang fra våren av. Pristillegget pr. 10. juni i år endret dette forhold, men det var da så vanskelig om folk at produksjonen ble liten ved de fleste anlegg.

Det framgår videre av tabell 2 hvor meget av «krisetorven» som var disponert omkring 1. november i år. Som rubrikk 11 viser gjelder dette 205,290 m³ eller ca. 98 %. Av dette er ca. 38 % gått til industrien og ca. 62 % til husbehovsbrensel.

Tabell 3 gir en del opplysninger om de enkelte bedrifter. I alt har det vært 81 maskintorvanlegg i drift i 1943. Ved samtlige anlegg har vært benyttet 108 torvmaskiner fordelt på forskjellige typer slik tabellen viser. I alt 78 maskiner har vært drevet elektrisk, 12 har vært drevet med lokomobil og 17 med forskjellige typer av oljemotorer. Ved 1 anlegg har vært benyttet generatordrift.

Av maskintorvanlegg som ikke kom i drift i 1943 har vi i alt 16. Av torvmaskiner som har vært ute av produksjon i år finnes det ikke mindre enn 23. De fleste av disse maskiner er plasert ved de anlegg som ikke har vært i drift, men noen få maskiner er innkjøpt med tanke på framtidige anlegg.

Så har vi de nyere stikktorvanlegg. I alt 57 rene stikktorvanlegg har vært i drift i 1943. Til dette kommer at det ved 9

Tabell 1.

Samlet oppgave over

Fylke	Beregnet normal brenntorvproduksjon i m ³		Brenntorvproduksjonen 1943		
	I alt	Herav maskin- torv	I alt m ³	+ eller - i forhold til	
				normal produksjon m ³	fjorårets produk- sjon m ³
1	2	3	4	5	6
Østfold	—	—	38,370	+ 38,370	+ 6,620
Akershus	—	—	5,290	+ 5,290	+ 690
Hedmark	18,000	18,000	51,670	+ 33,670	+ 3,770
Opland	1,500	1,200	43,300	+ 41,800	+ 1,580
Buskerud	500	400	9,490	+ 8,990	+ 990
Vestfold	—	—	4,300	+ 4,300	+ 1,700
Telemark	—	—	50	+ 50	+ 400
Aust-Agder	—	—	1,000	+ 1,000	+ 125
Vest-Agder	2,000	—	1,000	- 1,000	—
Rogaland	150,000	1,000	412,500	+ 262,500	—
Hordaland	130,000	—	163,800	+ 33,800	+ 5,200
Sogn og Fjordane	50,000	—	50,000	—	+ 2,500
Møre og Romsdal	165,000	—	177,400	+ 12,400	- 14,100
Sør-Trøndelag	245,000	—	245,000	—	—
Nord-Trøndelag	55,000	—	61,000	+ 6,000	- 4,000
Nordland	380,000	—	519,000	+ 139,000	+ 53,500
Troms	167,000	—	204,600	+ 37,600	+ 20,900
Finnmark	97,700	—	103,430*	+ 5,730	- 16,500
I alt	1,461,700	20,600	2,091,200	+ 629,500	+ 62,575

*) For Finnmark mangler noen få oppgaver.

maskintorvanlegg dessuten har vært stukket en del torv. Slike bedrifter har i tidligere år i statistikken vært kalt «kombinerte anlegg». Da stikktorvproduksjonen ved disse kombinerte bedrifter i år gjennomgående har vært helt underordnet, har vi sløffet denne betegnelse og ført anleggene opp under maskintorvanlegg.

En del nyere stikktorvanlegg kom dessverre heller ikke i gang i år. Som det går fram av tabell 3 gjelder dette i alt 11 anlegg.

For å lette oversikten skal vi nedenfor stille sammen oppgavene både over de anlegg som har vært i drift og ute av drift i 1943:

brenntorvproduksjonen 1943.

Maskintorvproduksjonen 1943			Beregningsgrunnlaget for normal brenntorvproduksjon
I alt m ³	+ eller - i forhold til		
	normal produksjon m ³	fjorårets produksjon m ³	
7	8	9	10
24,820	+ 24,820	+ 1,300	Etter Myrselskapets egne oppgaver
5,250	+ 5,250	+ 1,200	do.
49,450	+ 31,450	+ 5,985	do.
42,840	+ 41,640	+ 1,940	do.
8,940	+ 8,540	+ 1,540	do.
3,150	+ 3,150	+ 2,250	do.
—	—	—	do.
250	+ 250	÷ 250	do.
—	—	—	Vesentlig etter Statistisk sentral- byrås materiale.
24,780	+ 23,780	÷ 12,440	do.
2,220	+ 2,220	+ 1,420	Vesentlig etter oppgaver fra Jord- vernkomiteen.
—	—	—	do.
8,500	+ 8,500	÷ 1,500	do.
200	+ 200	÷ 100	Vesentlig etter Statistisk sentral- byrås materiale.
—	—	—	Vesentlig etter oppgaver fra Jord- vernkomiteen.
—	—	—	Vesentlig etter Statistisk sentral- byrås materiale.
—	—	—	do.
—	—	—	Etter oppgaver fra Statens torv- mestre.
170,400	+ 149,800	+ 1,345	

	Maskin- torv anlegg	Stikk- torv anlegg	I alt
Anlegg i drift i 1943	81	57	138
Anlegg ute av drift i 1943	16	11	27
I alt	97	68	165

Tabell 3. Statistiske oppgaver vedkommende samtlige maskintorvanlegg og nyere stikkortvanlegg som produserer torv for salg.

Fylke	Antall bedrifter i drift 1943					Anlegg som ikke har vært i drift 1943		Antall maskiner i bruk 1943										Antall torv-maskiner som har stått 1943				
	Maskintorvanlegg	Stikkortprod. kombinert med maskintorvdrift	Rene stikkortvanlegg	I alt	Maskin- torv- anlegg	Stikk- torv- anlegg	Torvmaskiner					Driftsmaskiner										
							Hamjern	Svedala	Adals Brug	Myren	Skretting & Vigre	Andre	I alt brenn- torvmaskiner	Lokomobiler	Oljemotorer				Generator	Elektrisk	I alt drifts- maskiner	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Østfold	5	—	15	20	—	2	1	4	1	1	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	8	1
Akershus	5	—	1	6	1	—	3	—	2	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6	1
Hedmark	23	1	9	32	1*	—	5	5	17	—	—	—	27	10	2	—	—	—	—	15	27	1
Oppland	13	—	6	19	5	2	2	3	13	4	—	—	22	1	2	—	3	1	—	15	22	6
Buskerud	4	—	3	7	2	—	1	—	1	1	—	1	4	1	—	—	—	—	—	3	4	2
Vestfold	3	—	2	5	—	1	—	—	2	—	—	1	3	—	—	—	—	—	1	2	3	—
Telemark	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aust-Agder	1	—	2	3	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Rogaland	23	7	6	29	3	2	2	1	2	—	18	6	29	—	2	1	—	2	—	24	29	3
Hordaland	2	—	4	6	1	—	2	—	—	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	4	4	1
Møre og Romsdal	1	—	2	3	—	2	2	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3	3	3
Sør-Trøndelag	1	1	2	3	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Nord-Trøndelag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Troms	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum	81	9	57	138	16	11	19	13	39	9	19	9	108	12	9	2	3	3	1	78	108	23

*) Ikke ferdigmonterte til sesongen.

Av torvmaskiner har vi for tiden:

I drift 1943	108
Ute av drift 1943	23

I alt 131 maskiner

Som en vil skjønne er det under gunstige arbeids- og driftsforhold muligheter for atskillig større torvproduksjon enn den som vi har hatt i år. Til belysning av hvilke vanskeligheter som først og fremst har hemmet produksjonen skal vi referere fra statistikken:

35 maskintorvanlegg klager over mangel på arbeidskraft.

4	—»—	kom ikke i gang p. g. a. mangel på arbeidskraft.
2	—»—	har redusert produksjon p. g. a. mangel på driftsoljer.
2	—»—	kom ikke i gang p. g. a. bensinmangel.
1	—»—	har redusert produksjon p. g. a. maskin-skade.
2	—»—	kom ikke i gang p. g. a. transportvanskeligheter.
1	—»—	kom ikke i gang, da området ble sperret.
9	stikkortorvanlegg	klager over mangel på arbeidskraft.
3	—»—	kom ikke i gang p. g. a. mangel på arbeidskraft.
2	—»—	har redusert produksjonen p. g. a. mangel på redskaper og hesjemateriell.
1	—»—	har redusert produksjon p. g. a. militær-øvelser.

En rekke anlegg angir ingen grunn for redusert produksjon eller årsaken til at de ikke kom i gang i 1943. Etter det kjennskap vi har til forholdene kan en gå ut fra at det i de aller fleste tilfelle skyldes mangel på arbeidskraft.

Vi skal så se hvor meget årets brenntorvproduksjon utgjør i tonn. Vanligvis regnes at det går 4 m³ stikkortorv eller 3 m³ maskintorv til 1 tonn brenntorv. På grunnlag av oppgavene i tabell 1 kommer vi da til at det i 1943 er produsert 480,230 tonn stikkortorv og 56,800 tonn maskintorv eller i alt (avrundet) 537,000 tonn. Maskintorvproduksjonen utgjør m. a. o. 10,6 % av den samlede torvproduksjon.

Til slutt kan uttales at kvaliteten av torven i år gjennomgående er bedre enn i de 3 foregående år. Dette skyldes bedre tørkeforhold i en rekke av de torvproduserende distrikter. Flere brenselnemnder har spesielt framhevet dette som en betydelig fordel ved årets produksjonsresultat.

Aa. L.